

RADA POWIATU
W KĘTRZYNIE

Załącznik do Uchwały
Nr XIII/104/2012
Rady Powiatu w Kętrzynie
Z dnia 26 kwietnia 2012r.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012-2014

Kętrzyn 2012

Spis treści

Wstęp	2
I. Podstawa prawna	5
II. Zadania powiatu w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	5
III. Charakterystyka rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Kętrzyńskim	8
III.1. Rodzinna piecza zastępcza	8
III.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	12
III.3. Usamodzielniani wychowankowie	13
III.4. Analiza i wnioski rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2009-2011	15
IV. Adresaci programu	18
V. Realizatorzy programu	18
VI. Cele programu	18
VII. Zadania programu	19
VIII. Limit rodzin zawodowych	22
IX. Zakładane efekty z realizacji programu	22
X. Zasady finansowania programu	23
XI. Monitoring programu	23
XII. Uzasadnienie programu	23

Wstęp

Rozwiązania przyjęte w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887, z późn. zm.) dotyczą stworzenia spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji (głównie natury opiekuńczo-wychowawczej). Działania podejmowane w ramach tego systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót dziecka do rodziny, które z uwagi na jego dobro okresowo musiało zostać umieszczone poza rodziną. Wśród instytucji sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególne miejsce będą zajmowały rodzinne formy - rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Celem zmian jest doprowadzenie do rozwoju oraz poprawy jakości funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, co przyczyni się do stworzenia dzieciom właściwego środowiska wychowawczego. Osobom sprawującym pieczę zastępczą nad dzieckiem w sposób zawodowy ustawa zapewnia szereg uprawnień, wzmacniających ich pozycję zawodową (m.in. 4-letnie umowy, coroczna waloryzacja wynagrodzeń, prawo do płatnego czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem – 30-dniowego wycieczki, zaliczenie stażu pracy jako rodzina zastępcza lub osoba prowadząca rodzinny dom dziecka do uprawnień pracowniczych). Zakłada się ponadto zwiększenie kierowanej do rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy finansowej na utrzymanie dziecka oraz umożliwi się uzyskanie dodatkowych środków finansowych, np. na opłaty z tytułu utrzymania lokalu mieszkalnego, środki finansowe na dofinansowanie wycieczki dzieci i młodzieży, remontu domu.

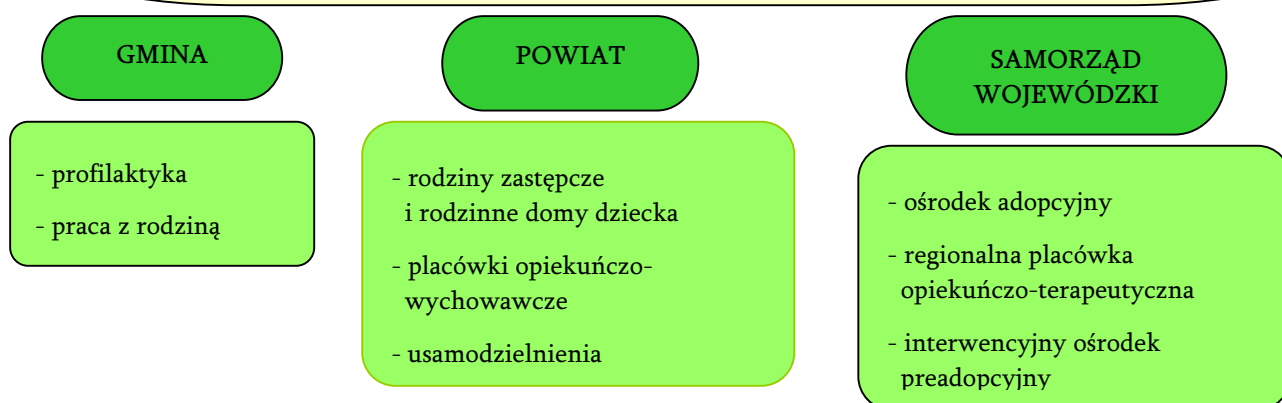
Nadto przewiduje się znaczne ograniczenie roli placówek opiekuńczo-wychowawczych w opiece nad dzieckiem, m.in. poprzez umieszczanie w nich dzieci starszych, powyżej 10 roku życia, a także poprawę standardu opieki i wychowania w placówkach poprzez zmniejszenie do 14 liczby przebywających w nich dzieci. Zmiany powyższe będą wprowadzane sukcesywnie w kolejnych latach, tak aby z dniem 1 stycznia

2020 r. wiek dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie był niższy niż 10 lat, natomiast wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze z dniem 1 stycznia 2021 r. uzyskały standard 14-osobowy.

Wszystkie wyżej wskazane udogodnienia i uprawnienia wynikające z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mają między innymi przyczynić się do zwiększenia zainteresowania tą formą sprawowania opieki nad dziećmi. Przepisy ustawy zmierzają do wzmocnienia rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez zróżnicowanie jej form i nowe uprawnienia osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, co w konsekwencji obniży ogólny koszt pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorządami: gminnym, powiatowym, a wojewódzkim.

PODZIAŁ KOMPETENCJI W ZAKRESIE ORGANIZACJI PIECZY ZASTĘPCZEJ POMIĘDZY SAMORZĄDAMI

Niniejszy Program przedstawia plan działań w zakresie pieczy zastępczej w Powiecie Kętrzyńskim na lata 2012-2014, którego zasadniczym celem jest podjęcie działań rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą, rodzinę biologiczną dziecka, usamodzielnianych wychowanków oraz podwyższenie poziomu świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą. Program jest zgodny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020 oraz z Programem Pomocy Dziecku i Rodzinie na lata 2011-2020.

I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 149, poz. 887 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720).

II. Zadania powiatu w obszarze wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między nimi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, po przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;

- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych o osobach:
  - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-

wychowawczych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty przez rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej Starosta Kętrzyński wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie.

III. Charakterystyka rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Kętrzyńskim

III.1. Rodzinna piecza zastępcza

Do 31 grudnia 2011r. sprawy związane z zapewnieniem opieki i wychowania w rodzinie zastępczej dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej regulowała ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r., nr 175, poz. 1362 z późn. zm.). Wymieniona ustawa określała następujące rodzaje rodzin zastępczych:

- a) spokrewnione z dzieckiem – opiekę nad dzieckiem przyjmowali dalsi członkowie rodziny, tj. rodzeństwo, dziadkowie, wujostwo, itp.,
- b) niespokrewnione z dzieckiem – opiekę sprawowały osoby prawnie obce dla dziecka, W takiej rodzinie mogło przebywać w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci.
- c) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem:
  - ↪ *wielodzietne* – w takiej rodzinie mogło przebywać w tym samym czasie nie mniej niż troje dzieci i nie więcej niż sześcioro dzieci. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie licznego rodzeństwa liczba dzieci mogła się zwiększyć,
  - ↪ *specjalistyczne* – umieszczano dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W rodzinie takiej mogło wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci,
  - ↪ *o charakterze pogotowia rodzinnego* – w takiej rodzinie umieszczano nie więcej niż troje dzieci na pobyt okresowy do czasu uregulowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka mógł być przedłużony, jednak nie dłużej niż o kolejne 3 miesiące.

Charakterystyka rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2009-2011.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w Powiecie Kętrzyńskim w 2009r.

Stan na dzień 31.12.2009r.	Nazwa	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	Rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym:			Razem
				wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
	Liczba rodzin zastępczych	58	10	4	2	1	75
	Liczba dzieci w nich przebywających	73	15	20	5	2	115

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w Powiecie Kętrzyńskim w 2010r.

Stan na dzień 31.12.2010r.	Nazwa	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	Rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym:			Razem
				wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
	Liczba rodzin zastępczych	50	11	3	2	1	67
	Liczba dzieci w nich przebywających	67	14	11	5	7	104

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w Powiecie Kętrzyńskim w 2011r.

Stan na dzień 31.12.2011r.	Nazwa	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	Rodziny zastępcze niespokrewnione z dzieckiem	Rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, w tym:			Razem
				wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
	Liczba rodzin zastępczych	47	10	4	3	2	66
	Liczba dzieci w nich przebywających	70	13	15	7	5	110

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Jak wynika z powyższych tabel w ciągu trzech lat na terenie powiatu funkcjonuje w miarę stała ilość rodzin zastępczych (zmniejszenie liczby rodzin). W tym okresie zdecydowaną większość stanowiły rodziny spokrewnione. W roku 2011 minimalnie wzrosła ilość rodzin zawodowych. Podobnie kształtuje się sytuacja dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W 2010r. liczba zmalała o 11 dzieci, jednak w 2011r. wzrosła o 6 dzieci.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Kętrzyńskiego pochodzących z innych powiatów

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
<i>spokrewniona</i>	8	7	4
<i>niespokrewniona</i>	1	1	1
<i>zawodowa</i>	0	0	0
RAZEM	9	8	5

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Tabela 5. Liczba dzieci z Powiatu Kętrzyńskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Rodzaj rodziny zastępczej	2009	2010	2011
<i>spokrewniona</i>	5	8	9
<i>niespokrewniona</i>	4	5	0
<i>zawodowa</i>	3	3	9
RAZEM	12	16	18

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Z tabeli nr 4 wynika, że liczba dzieci pochodzących z innych powiatów umieszczanych na terenie naszego powiatu maleje. W 2009r. wychowywało się 8 dzieci w rodzinach zastępczych, natomiast w 2011r. liczba ta zmalała o 50%. Przeciwnie kształtuje się sytuacja dotycząca umieszczania dzieci z Powiatu Kętrzyńskiego na terenie innych powiatów (tabela nr 5). Od 2009r. do 2011r. wzrosła liczba o 4 dzieci.

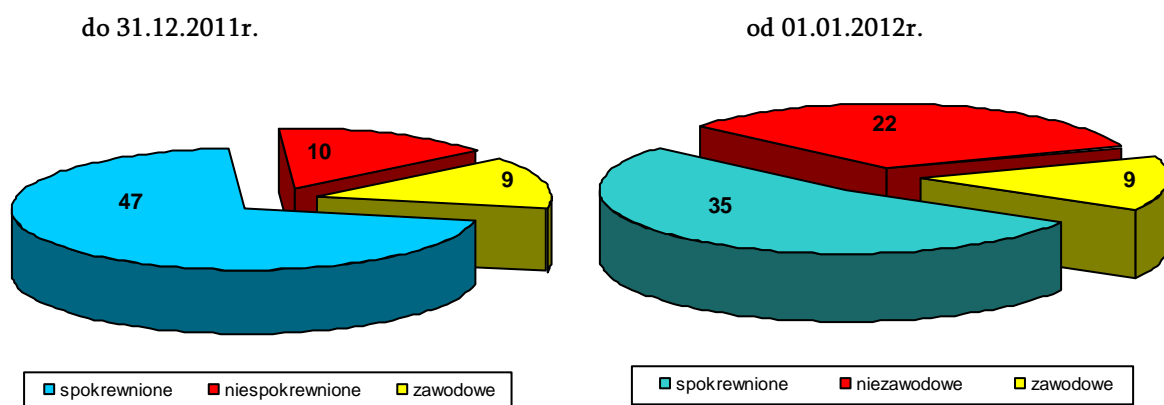
Od 1 stycznia 2012r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która wprowadziła następujące formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1) rodziny zastępcze:

- a) *spokrewnione* – małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,

- b) *niezawodowe* – małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W takiej rodzinie w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż troje dzieci, w uzasadnionych przypadkach jest możliwe umieszczenie większej liczby dzieci,
- c) *zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne* – małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W takiej rodzinie w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż troje dzieci, w uzasadnionych przypadkach jest możliwe umieszczenie większej liczby dzieci;
- 2) *rodzinne domy dziecka* - małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W takiej rodzinie w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż ośmioro dzieci, w uzasadnionych przypadkach jest możliwe umieszczenie większej liczby dzieci.

Wykres 1. Podział rodzin zastępczych

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spokrewnioną są jedynie wstępni lub rodzeństwo dziecka. Natomiast dalsi krewni oraz rodziny niespokrewnione stały się rodzinami zastępczymi niezawodowymi.

III.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

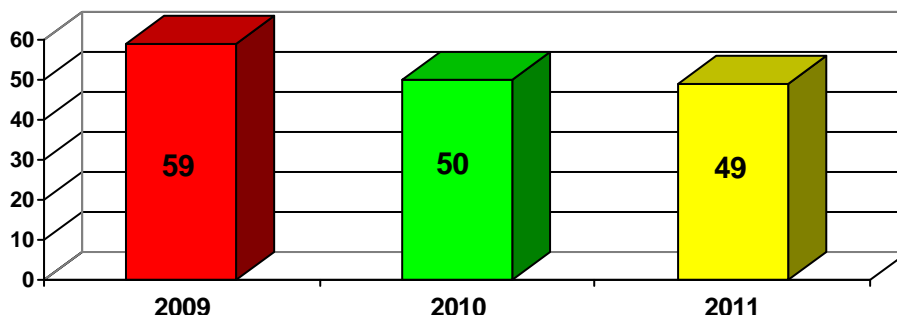
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie realizuje postanowienia Sądu o umieszczeniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W tym zakresie uzgadnia z dyrektorami placówek miejsce dla dziecka oraz kompletuje niezbędną dokumentację. Do 31.12.2011r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczano dzieci od 0 do 18 roku życia. W placówce takiej łącznie może przebywać 30 dzieci.

W Powiecie Kętrzyńskim funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza – Powiatowy Dom Dziecka w Reszlu (30 miejsc) jest całodobową placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego wpisaną w dniu 24 grudnia 2008 r. do Rejestru Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych oraz Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Dom obejmuje opieką 30 dzieci – skierowanych na podstawie postanowienia sądu.

Dzieci z terenu naszego powiatu umieszczone są również w placówkach opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie innych powiatów. Na dzień 31.12.2011r. w placówkach na terenie innych powiatów było 19 dzieci.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie 9 lat od dnia wejścia w życie ustawy, nie może być wyższa niż 30. Po tym okresie liczba dzieci w placówkach nie może być wyższa niż 14. Zmiany w wyżej wymienionej ustawie dotyczą również wieku umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W okresie 4 lat od dnia wejścia w życie ustawy mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia. Od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2019r. w placówkach będą mogły przebywać jedynie dzieci powyżej 7 roku życia. Po upływie tego okresu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych będą mogły przebywać dzieci powyżej 10 roku życia.

Wykres 2. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2011

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Tabela 6. Liczba dzieci z Powiatu Kętrzyńskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w latach 2009-2011

Powiat	2009	2010	2011
<i>Powiat Szczycieński</i>	7	5	3
<i>Powiat Mrągowski</i>	2	1	1
<i>Powiat Giżycki</i>	2	2	2
<i>Powiat Olsztyński</i>	3	1	1
<i>Powiat Suwalski</i>	4	2	2
<i>Powiat Nowomiejski</i>	1	1	1
<i>Powiat Olecki</i>	10	9	9
RAZEM	29	21	19

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Z powyższych danych wynika, że liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych ma tendencję malejącą. W 2010r. w placówkach przebywało 59 dzieci, natomiast w 2011r. było umieszczonych 49 dzieci (wykres nr 2). Zmniejszająca się liczba wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych wynika z faktu uzyskania przez nich pełnoletniości i usamodzielniania się oraz wydawania mniejszej liczby postanowień sądowych o umieszczeniu małoletnich w placówek.

III.3. Usamodzielniani wychowankowie

Zgodnie z art. 88 ustawy z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej do 31.01.2011r. usamodzielnianym wychowankiem była osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej lub pełnoletnia opuszczająca: placówkę opiekuńczo - wychowawczą

typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Proces usamodzielnienia ma prowadzić do podjęcia przez wychowanka samodzielnego życia. W tym celu zostaje objęty pomocą mającą na celu jego życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie;
- 2) pieniężną na kontynuowanie nauki;
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.

Od 01.01.2012r. do pomocy dla osób usamodzielnianych, które przed tą datą opuściły którąkolwiek z wyżej wymienionych form opieki stosuje się przepisy dotychczasowe (ustawa o pomocy społecznej).

Natomiast po 31.12.2011r. osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

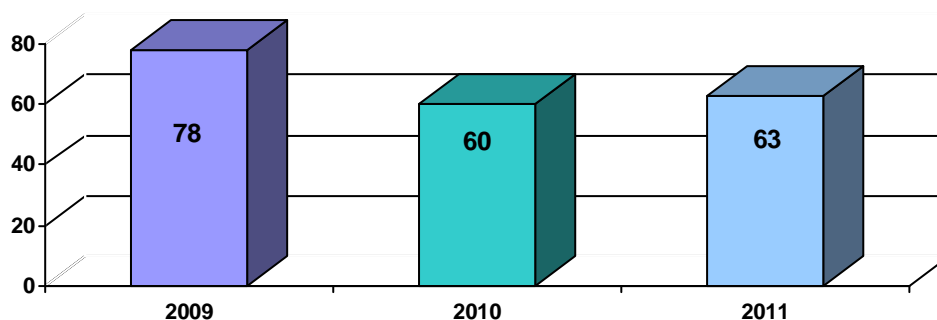
1) przyznaje się pomoc na:

- ⌘ kontynuowanie nauki,
- ⌘ usamodzielnienie,
- ⌘ zagospodarowanie

2) udziela się pomocy w uzyskaniu:

- ⌘ odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- ⌘ zatrudnienia.

Wykres 3. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek objętych monitoringiem w latach 2009-2011

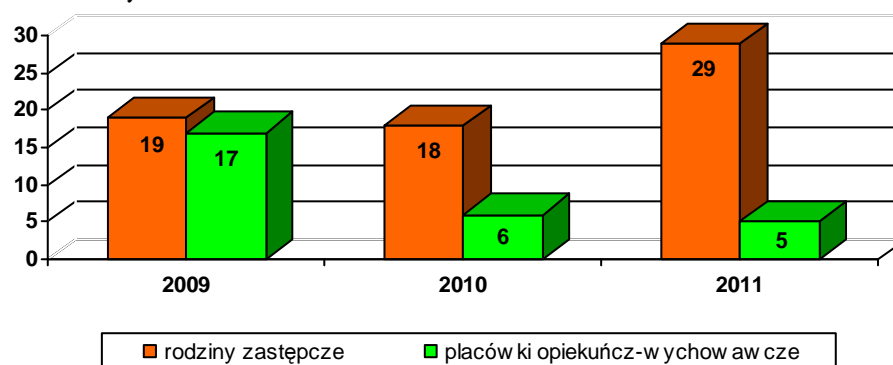
Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Powyższy wykres wskazuje na to, że liczba osób objętych wsparciem w 2010r. zmalała o 18 osób. Powodem zmniejszenia się liczby osób objętych pomocą jest przerwanie przez nich nauki. W roku 2011 minimalnie wzrosła liczba osób objętych monitoringiem, która spowodowana była usamodzielnieniem się wychowanków z rodzin zastępczych i placówek.

III.4. Analiza i wnioski rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2009-2011

Poniższe opracowanie zostało dokonane w oparciu o analizę zadań wykonywanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie w zakresie wsparcia dla rodzin zastępczych, dzieci umieszczonych w tych rodzinach i usamodzielnianych wychowanków.

Wykres 4. Liczba dzieci skierowanych do rodzin zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2011

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

W środowisku zastępczym od 01.01.2009r. do 31.12.2011r. umieszczono 66 dzieci. Na podstawie powyższego wykresu można stwierdzić, że w rodzinach zastępczych zjawisko to ma

tendencję wzrostu, gdyż w 2010r. umieszczono 18 dzieci, natomiast w 2011r. aż 29 dzieci znalazło się w rodzinach zastępczych. Natomiast liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zdecydowanie zmalała. Tendencja ta jest spowodowana wydawaniem przez Sądy większej liczby postanowień o umieszczeniu w rodzinnej pieczy zastępczej, niż instytucjonalnej.

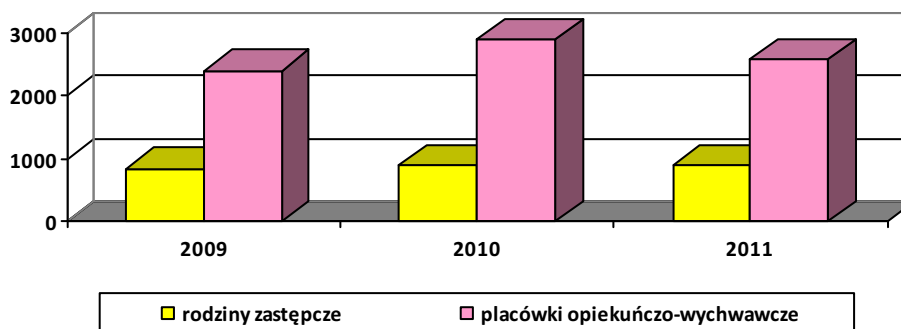
Tabela 7. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2011

Wiek dzieci	2009r.		2010r.		2011r.	
	Rodziny zastępcze	Placówki	Rodziny zastępcze	Placówki	Rodziny zastępcze	Placówki
0-3	5	1	5	0	12	0
4-7	2	3	6	1	5	0
8-12	1	7	3	1	5	2
13-17	11	6	4	4	7	3
RAZEM	19	17	18	6	29	5

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn

Z powyższej tabeli wynika, że liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych jest wyższa niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto dzieci w wieku młodszym są częściej kierowane do rodzinnej pieczy zastępczej, niż do placówki.

Wykres 6. Średni koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2011

Źródło: dane z PCPR Kętrzyn i PDDz Reszel

Z powyższego wykresu wynika, że rodzinne formy opieki nad dzieckiem są prawie trzykrotnie tańsze niż instytucjonalne.

Obejmując dziecko wsparciem należy mieć na względzie jego podmiotowość oraz prawo do wychowania w rodzinie, a w przypadku wychowania dziecka poza rodziną do zapewnienia mu w miarę możliwości zgodnie z jego potrzebami opieki i wychowania w formie rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza spełnia wiele funkcji rodziny naturalnej zapewniając stabilne środowisko wychowawcze. Ponadto z przeprowadzonych analiz wynika, że koszt opieki rodzinnej w przeliczeniu na jedno dziecko jest prawie trzykrotnie niższy niż opieki instytucjonalnej. Jednocześnie należy zaznaczyć, że z roku na rok zmniejsza się liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, pomimo, że nie zmniejsza się liczba dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podwyższa wiek dziecka (powyżej 7 roku życia) kierowanego do placówki, jednocześnie zmniejszając liczbę wychowanków jednej placówki (docelowo 14 dzieci).

Obecna liczba rodzin zastępczych działających na terenie Powiatu Kętrzyńskiego nie zaspakaja potrzeb w zakresie zapewnienia opieki i wychowania wszystkim dzieciom osieroconym. Dlatego też, należy rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Z uwagi na to, że nie wszystkie dzieci kwalifikują się do umieszczenia w rodzinach formach pieczy zastępczej (liczne rodzeństwa, są w wieku dorastania) należy system instytucjonalny zachować, z zastrzeżeniem jego rozwoju w kierunku specjalistycznym.

Największym problemem osób usamodzielnianych jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenie sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto, osoby te są często bierne, niechętne do zmian w swoim życiu oraz mają niską motywację do zdobycia wyższego wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Sytuacje te w istotny sposób utrudniają realizację indywidualnych programów usamodzielnienia. Dlatego zasadne jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym ludziom rozpoczęcie samodzielnego życia na odpowiednim poziomie.

IV. Adresaci programu:

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.
3. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydaci do prowadzenia rodzinnych domów dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
4. Rodziny pomocowe sprawujące tymczasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.
5. Osoby usamodzielniane.
6. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
7. Pracownicy placówek opiekuńczo-wychowawczych.

V. Realizatorzy programu:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie Zarządzeniem Starosty Kętrzyńskiego Nr 51 z dnia 6 grudnia 2011r., zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. PCPR w Kętrzynie realizuje Program przy współpracy ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi.

VI. Cele programu:

Głównym celem realizacji Programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pieczy zastępczej ze szczególnym ukierunkowaniem na rodzinne formy pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

- ↳ rozwój rodzinnych form opieki zastępczej,

- ↪ wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu właściwej funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- ↪ wszechstronna pomoc usamodzielnianym wychowankom,
- ↪ tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka,
- ↪ podniesienie standardu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- ↪ zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych w ramach limitu.

VII. Zadania programu:

1.	<u>Cel szczegółowy:</u> rozwój rodzinnych form opieki zastępczej.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.1.	Promowanie i upowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego: <ul style="list-style-type: none"> → udział w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze, → upowszechnianie w lokalnych mediach roli i znaczenia rodzinnych form opieki zastępczej oraz rozpowszechnianie ulotek informacyjnych, plakatów. 	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zadanie ciągłe
1.2.	Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, organizowanie szkoleń dla kandydatów, oraz realizacja procesu diagnostyczno-kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zadanie ciągłe
1.3.	Tworzenie niezawodowych rodzin zastępczych.	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

2.	<u>Cel szczegółowy:</u> wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu właściwej funkcji opiekuńczo-wychowawczej.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
2.1.	Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zadanie ciągłe
2.2.	Zapewnienie pomocy: <ul style="list-style-type: none"> → psychologicznej, 	PCPR w Kętrzynie –	Zadanie

	→ pedagogicznej, → prawnej i innej.	Zespół ds. pieczy zastępczej	ciągłe
2.3.	Zapewnienie pomocy i wsparcia w ramach grup wsparcia i rodzin pomocowych.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zadanie ciągłe
2.4.	Organizowanie pomocy wolontariuszy.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zgodnie z potrzebami rodzin
2.5.	Prowadzenie terapii dla rodziców zastępczych, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zgodnie z potrzebami rodzin
2.6.	Zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.	Starosta i PCPR w Kętrzynie	Zgodnie z potrzebami rodzin
2.7.	Działania integrujące środowisko rodzin zastępczych: → organizowanie dnia rodzicielstwa zastępczego, → organizowanie spotkań/obozów tematycznych.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zadanie ciągłe
2.8.	Wspieranie finansowe rodzin zastępczych.	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe
2.9.	Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

3.	<u>Cel szczegółowy:</u> wszechstronna pomoc w usamodzielnianym wychowankom.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
3.1.	Tworzenie i realizacja indywidualnych programów usamodzielnienia.	PCPR w Kętrzynie - Zespół ds. pieczy zastępczej , usamodzielniani wychowankowie, opiekunowie programu usamodzielnienia	Zadanie ciągłe
3.2.	Poradnictwo specjalistyczne dla młodzieży usamodzielnianej: → psychologiczne, → pedagogiczne, → prawne, i inne.	PCPR w Kętrzynie – Zespół ds. pieczy zastępczej	Zadanie ciągłe

3.3.	Wsparcie finansowe i rzeczowe usamodzielnianych wychowanków.	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe
3.4.	Pozyskanie bazy lokalowej i utworzenie mieszkań chronionych usamodzielnianym wychowankom pozbawionym możliwości powrotu do miejsca zamieszkania.	Rada Powiatu i PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

4.	<u>Cel szczegółowy:</u> tworzenie stosownie do potrzeb i możliwości powiatu rodzinnych domów dziecka.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
4.1.	Założenie/przekształcenie rodzin zastępczych zawodowych w rodzinne domy dziecka.	Starosta i PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe
4.2.	Zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi.	Starosta i PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe
4.3.	Finansowanie działalności rodzinnego domu dziecka.	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

5.	<u>Cel szczegółowy:</u> podniesienie standardu świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
5.1.	Zapewnienie dzieciom z powiatu wychowania w placówkach opiekuńczo - wychowawczych zgodnie z wymaganymi standardami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Rada Powiatu i Placówka opiekuńczo- wychowawcza w Reszlu	Zadanie ciągłe
5.2.	Stworzenie mieszkań usamodzielnień	Rada Powiatu i Placówka opiekuńczo- wychowawcza w Reszlu	Zadanie ciągłe
5.3.	Prowadzenie zajęć specjalistycznych z wychowankami celem budowania ich poczucia wartości i kształtowania postaw społecznych oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych.	Placówka opiekuńczo- wychowawcza w Reszlu	Zadanie ciągłe

6.	<u>Cel szczegółowy:</u> zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych w ramach limitu.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
6.1.	Zawarcie umów z rodzinami zastępczymi niezawodowymi i/lub kandydatami na rodziny zastępcze według ustalonego limitu zawodowych rodzin zastępczych	Starosta i PCPR w Kętrzynie	2012-2014 (do 9 umów)

VIII. Limit rodzin zastępczych zawodowych:

Limit rodzin zastępczych zawodowych został określony na podstawie danych uzyskanych z rozeznaczonych potrzeb i praktyki w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej oraz na podstawie możliwości finansowych powiatu:

Tabela 8. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2009-2011

	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Limit nowych rodzin zastępczych zawodowych	do 3	do 3	do 3

IX. Zakładane efekty z realizacji programu

1. Pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze.
2. Wzrost liczby rodzin zastępczych.
3. Utworzenie rodzinnych domów dziecka.
4. Wysoki standard opieki i wychowania w rodzinach zastępczych.
5. Zbudowanie dobrej atmosfery, pełnej akceptacji i społecznej przychylności dla idei rodzicielstwa zastępczego.
6. Wysoki standard świadczonych usług instytucjonalnej pieczy zastępczej.
7. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
8. Kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki.

X. Zasady finansowania Programu

Realizacja zadań określonych w harmonogramie uzależniona będzie od wielkości środków finansowych przewidzianych w budżecie powiatu. Działania ujęte w Programie, należące do zadań administracji rządowej zleconych powiatowi realizowane będą w zależności od zapewnienia środków z budżetu państwa. Ponadto powiat będzie występował o dofinansowanie realizacji zadań ze źródeł wspierających powyższe przedsięwzięcie.

XI. Monitoring Programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych zrealizowanych zadań Programu, w celu oceny czy Program osiąga założone cele. Dyrektor PCPR w Kętrzynie raz w roku będzie składał sprawozdanie Radzie Powiatu z efektów realizacji Programu.

XI. Uzasadnienie Programu

W dniu 1 stycznia 2011r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2011r., Nr 149, poz. 887 z późn. zm.). Zgodnie z art. 180 pkt 1 zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

PRZEWODNICZĄCA
RADY POWIATU
w Kętrzynie
Teresa Prokop